

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ
7Гж-уз 5/2025
13.10.2025. године
Н и ш

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија: Ане Лукић Видојковић, председника већа, Снежане Тодоровић и Јелене Игњатовић Пејчић, чланова већа, у парничном поступку по тужби тужиоца АА из ..., ..., ЈМБГ ....., чији је пуномоћник Стојан Илић, адвокат из Врања, против туженог ББ ДОО, МБ ....., чији је пуномоћник Бора Ристић, адвокат из Врања, ради заштите од узбуњивања, одлучујући о жалби тужиоца, изјављене против пресуде Вишег суда у Врању Нишу П-уз 1/24 од 29.01.2025. године, по одржаној расправи, донео је дана 13.10.2025. године

ПРЕСУДУ

УКИДА СЕ пресуда Основног суда Вишег суда у Врању Нишу П-уз 1/24 од 29.01.2025. године и одлучује:

УСВАЈА СЕ тужбени захтев тужиоца АА из .... према туженом Рудник олова и цинка .... доо ....., и утврђује да је према тужиоцу запосленом на неодређено време на пословима Самосталног истраживача за ПМС р. бр. ... ИД ознака ... у Техничком сектору – Служба за лабораторијска испитивања – Одељењу за развој технологије за ПМС, као узбуњивачу предузета штетна радња од стране туженог и повређено право на рад из радног односа на његовом радном месту, тако што је решењем бр. ... од 29.03.2021. године отказан Уговор о раду број .... од 01.07.2016. године, измењен Анексом I бр. ... од 27.09.2016. године, Анексом II број ... од 28.02.2019. године и Анексом III број ....од 01.04.2019. године, због тога што је услед организационих промена престала потреба за обављање послова које је запослени обављао по уговору о раду, а код послодавца му се не може обезбедити обављање других одговарајућих послова или оспособљавање за рад на другим пословима, нити упућивање на рад код другог послодавца.

ЗАБРАЊУЈЕ СЕ туженом ББ доо ... да на овакав или сличан начин предузима штетне радње према тужиоцу АА из .... због узбуњивања.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени ББ доо Крива Феја да тужиоцу Драгану Ђорђевићу из Врања на име нематеријалне штете исплати износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 29.01.2025. године па до исплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ тужени ББ доо ... да тужиоцу АА из ... накнади трошкове парничног поступка у износу од 786.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се према туженом утврди да је према тужиоцу запосленом на неодређено време на пословима Самосталног истраживача за ПМС р. бр. ... ИД ознака ... у Техничком сектору – Служба за лабораторијска испитивања – Одељењу за развој технологије за ПМС, као узбуњивачу предузета штетна радња од стране туженог и повређено право на рад из радног односа на његовом радном месту, тако што је решењем бр... од ..... године отказан Уговор о раду број ... од .... године, измењен Анексом I бр.... од ..... године, Анексом II број ... од ..... године и Анексом III број ... од .... године, због тога што је услед организационих промена престала потреба за обављање послова које је запослени обављао по уговору о раду, а код послодавца му се не може обезбедити обављање других одговарајућих послова или оспособљавање за рад на другим пословима, нити упућивање на рад код другог послодавца, те да се забрани туженом да на овакав или сличан начин предузима штетне радње према тужиоцу због узбуњивања. Ставом другим изреке одбачена је тужба тужиоца у делу којом је тражио да се тужени обавезе да тужиоцу на име нематеријалне штете исплати износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом почев од пресуђења па до исплате, као неразумљива. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка, плати износ од 426.402,00 динара, све са законском затезном каматом од извршности одлуке о трошковима до исплате.

Против првостепене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужилац, побијајући је због битних повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са предлогом да другостепени суд отвори расправу, преиначи пресуду и усвоји тужбени захтев.

У одговору на жалбу, тужени је оспорио жалбене наводе тужиоца и предложио да се побијана пресуда потврди.

Испитујући ожалбену пресуду, у смислу члана 386 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС” број 72/2011, 49/2013 – одлука Уставног суда, 74/2013 – одлука Уставног суда, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 – други закон), у даљем тексту: ЗПП, Апелациони суд у Нишу је нашао да је жалба основана.

Побијана пресуда и поступак који јој је претходио нису захваћени битним повредама одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, о којима другостепени суд води рачуна по службеној дужности. Основано се жалбеним наводима указује да је првостепена пресуда захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП и да је донета на основу непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Наиме, првостепени суд је одбио тужбени захтев за утврђивање да је извршено узбуњивање и забрану таквог поступања налазећи да је тужилац у тужби коју је поднео у радном спору за који се води поступак III ... током поступка указивао да је решење о отказу уговора о раду између осталог последица унутрашњег узбуњивања које је вршио,

па је нашао да не може истовремено побијати законитост истог решења и у предметном поступку. Првостепени суд је одбацио тужбу за накнаду нематеријалне штете сматрајући да тужилац није определио видове штете коју потражује. Међутим, Апелациони суд, налази да су овакви разлози недовољни и паушални, јер првостепени суд није утврдио шта је тачно тужилац тужбом у радном спору указивао у вези узбуњивања, односно у ком стадијуму поступка поводом радног спора је наводио да је отказ последица узбуњивања, имајући у виду рок за наведено прописан одредбом члана 27 Закона о заштити узбуњивача („Службени гласник РС” број 128/2014). Због оваквог свог закључка, првостепени суд је пропустио да из бројних писмених исправа достављених у току поступка утврди битне чињенице: да ли је тужилац извршио узбуњивање и да ли је према њему предузета штетна радња, о чему нису дати ни разлози.

Како је пресуда у овој правној ствари једанпут била укинута, Апелациони суд је ради правилног утврђивања чињеничног стања и отклањања битне повреде поступка, сходно одредби члана 383 став 4 ЗПП отворио расправу.

Током расправе прочитани су целокупни списи првостепеног предмета, а који садрже писмене исправе и то: решење туженог бр. ... од .... године, рекламацију на висину исплаћених зарада коју је потписао тужилац упућену Генералном директору бр. ... од .... године, допис тужиоца лицу за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања ДД од .... године и од .... године, обавештење лица за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања упућено тужиоцу дана .... године, одговор тужиоца лицу за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања од ..... године, одлука туженог број ... од .... године, обавештење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Инспекторат за рад од .... године, пријава тужиоца са прилогом од .... године, понуда туженог од .... године, одлуку Скупштине друштва бр.... од .... године, одлуку директора бр. ... од .... године, изјава ГГ поводом дописа узбуњивача, допис ДД Служби за безбедност и заштиту здравља од .... године, прва страна Техничког рударског пројекта од .... године, руком писана изјава од .... године, извештај о повреди на раду од...године, обавештење руководиоца сектора БиЗ и ППЗ тужиоцу од .... године, потврда о привременој спречености за рад од .... године, извештај лекара, захтев тужиоца за разрешење од .... године, Одлука о одређивању лица за пријем информација и вођењем поступка у вези са узбуњивањем од .... године, уверење о незапослености, решење Инспекције рада од .... године, решење Министарства за рад од... године, решење о репрезентативности синдиката од .... године са пратећом документацијом, споразуми о продужењу рока важења појединачног колективног уговора, Правилник о организацији и систематизацији послова од .... године, Појединачни колективни уговор од .... године, записник о инспекцијском надзору од .... године, пријава ЋЋ од ... године и одговори на ту пријаву, уговори о стамбеном кредиту са обавезним елементима и подацима о члановима породице тужиоца са листовима непокретности, обавештење Инспекције рада од .... године, пријава тужиоца Инспекцији рада од .... године, записник Инспекције од .... године, одлуке туженог о промени радног времена и одмора од .... године, ... године и .... године, уговор о раду тужиоца од .... године, измене и допуне Правилника о раду од .... године, допис тужиоца господину ЕЕ од ..... године, обавештење тужиоца техничком директору ЖЖ од .... године са приказима, допис тужиоца господину ЕЕ од .... године, слике портала „...”, извештај о испитивању Завода за јавно здравље Врање, претрага привредних друштава „...“, листови непокретности са власништвом наведеног предузећа, обавештење Инспекције рада о пријему представке од .... године, уговор о пословно техничкој сарадњи од .... године, претрага за привредно

друштво „.....“ доо Јагодина и „.....“ доо Јагодина, решење туженог о одређивању ментора од .... године, оптужни предлог Кп .... од 02.09.2020. године, извештај ПУ Врање од .... године и остали писмени докази.

Прочитане су и писмене исправе поднете уз поднесак од 29.06.2021. године, иако нису здружене и пописане, будући да из записника са рочишта дана 02.07.2021. године произилази да је тај поднесак са писменим исправама предат пуномоћнику тужиоца: одлука о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу од 10.07.2020. године, извештај о испитивању бр. .... од 30.10.2020. године, извештаји о испитивању код ЗЗЈЗ од 02.06.2021. године, од 15.03.2021. године, насловна страна главне свеске техничке документације бр. ... од ..... године, табеларни преглед минималне потрошачке корпе за јануар 2021. године, акт о процени ризика у заштити лица имовине и пословања од 25.05.2020. године, анекс уговора о раду бр. 3 закључен између ЗЗ као директора и ОО као запосленог бр. ... од ..... године, обавештења оверена од стране тужиоца и туженог потписима од .... године, обавештења од .... године оверена од стране туженог и запослених ММ, НН, КК, ИИ, ФФ, ЉЉ, ТТ, ЊЊ, СС, ЧЧ, ЋЋ, ЈЈ, извештај о периодичном обиласку магацина реагенса за 2018. годину од ... године, одлука туженог бр .. од 25.02.2019. године, решење о утврђивању репрезентативности синдиката Независност бр. .. од 12.03.2021. године, пресуда Основног суда у Врању П1 ... од 19.01.2021. године, записник о саслушању осумњиченог пред ОЈТ Кт ... од 11.09.2021. године, вештачење пред Основним јавним тужилаштвом у Врању Кт ... обављено од стране комисије 3 вештака, Правилник о организацији и систематизацији са табелама послова туженог од 22.01.2021. године, Правилник о раду туженог од ..... године.

Апелациони суд је прочитао и записнике о саслушању странка и сведока: ММ, НН, КК, ИИ, ФФ, ЉЉ, ТТ, ЊЊ, СС, ЧЧ, ЋЋ, ЈЈ,

У отвореној расправи Апелациони суд је извео доказ увидом у списе предмета Основног суда у Врању П1 .....

Апелациони суд је, у смислу одредбе члана 8 ЗПП, поново ценио изведене доказе, тако што су прихваћене су све писмене исправе јер представљају јавне и приватне исправе чију садржину странке нису оспориле. Прихваћена је оцена исказа странака и сведока, од стране првостепеног суда, будући да су искази међусобно сагласни у погледу битних чињеница.

Суд није посебно ценио следеће доказе: писмене исправе у вези кредита и података о непокретностима и члановима породице тужиоца, јер су они поднети по предлогу за одређивање привремене мере; писмене исправе донете након доношења решења о отказу уговора о раду, јер такво поступање не може бити у узрочно – последичној вези са евентуалним узбуђивањем тужиоца насталим пре отказа уговора о раду; Појединачни колективни уговор и репрезентативност синдиката, јер се законитост појединачног акта не може бити предмет овог поступка; изведени докази у другим поступцима, јер странке нису дале сагласност за то.

На основу наведеног, а имајући у виду и неспорне чињенице, Апелациони суд је утврдио следеће чињенично стање:

Правилником о организацији и систематизацији послова туженог број ... од 09.04.2010. године било је предвиђено више радних места са VII степеном стручне спреме,

рударске струке, као што су у делу III Развој истраге и геологија (истражно – припремни радови) радно место мерач и бушач; потом Руководилац сектора Биз и Ппз, 1 извршилац; Руководилац флотације, 3 извршиоца; Пословођа флотације 1 извршилац. Уговором о раду број ... од .... године тужилац је засновао радни однос код туженог на неодређено време и распоређен на радно место пословођа флотације са местом рада у ..... Уговором о раду бр. .... од .... године тужилац је код туженог засновао радни однос на неодређено време на радном месту руководиоца флотације. Тужилац је претрпео повреду на раду ..... године о чему је сачињен извештај, па је тужилац био спречен за рад у одређеном периоду. Решењем туженог број ... од 24.10.2018. године тужилац је био постављен за ментора новозапосленом приправнику на радном месту инжењера флотације СС који је дипломирани инжењер рударства за ПМС. Анексом I уговора о раду тужилац измењени су елементи за обрачун зараде, док је Анексом II од .... године био је распоређен на пословима старијег стручног аналитичара, а Анексом III распоређен да обавља послове на радном месту самостални истраживач за ПМС бр. ... ИД ознака ... у техничком сектору – Служби за лабораторијска испитивања – Одељењу за развој технологије за ПМС. Код туженог је лице овлашћено за пријем информација и вођење поступка у вези са узбуњивањем одређен ММ, одлуком број ... од 25.02.2019. године, а тада је престала да важи одлука бр. ... од 20.02.2017. године којом је тужилац био овлашћен за наведено. Дописом тужиоца лицу за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања ММ од ..... године, тужилац је у својству узбуњивача навео да се у флотацији рудника олова и цинка крши Закон о рударству и рударски прописи, те да то представља опасност по живот, безбедност, јавно здравље, животну средину, а ради спречавања штете великих размера. Тужилац је даље навео да је у погону флотације потребан стручни кадар и то дипломирани рударски инжењер смера за примену минералних сировина са положеним стручним испитом и рударски техничар или хемијски техничар, јер тренутно у флотацији не постоји ни једно стручно лице напред наведене професионалности, а све зато што се у поступку флотације употребљавају токсичне и отровне хемикалије. Указано је и да јаловиште је потенцијална еколошка бомба по животну средину и јавно здравље и због своје комплексности захтева стручно праћење и надзор. Одлуком о оснивању туженог од 10.07.2020. године промењена је правна форма друштва из акционарског у друштво са ограниченом одговорношћу и као основна делатност друштва наведена је шифра 07.29 – експлоатација руда осталих црних, обојених, племенитих и других метала. Члан друштва је „.....” доо Јагодина, а директор друштва је НН. Дописом тужиоца лицу за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања ММ од 29.12.2020. године, тужилац је у својству узбуњивача указао на следеће: мање зараде запослених, које се смањују без икаквог разлога, да се смањује вредност бода, да постоје двојни уговори за руководиоце и за раднике и да се зараде исказују двојако; на заштиту живота и здравља радника у јами, јер се ради на ризичним радилиштима веома опасним по живот рудара, за које рударска инспекција не би дала дозволу за рад; да поседује информације да се поједини радови изводе у делу ван експлоатационог права за рад и да се у јами руше сигурносни стубови, што може довести до последице несагледивих размера по живот радник; да се на руководећа радна места у јами постављају рођаци и кумовско сродство, а не по искуству и стручности; да је велики број инжењера напустио рудник због стратешког мобинга, инжењери који су радили за време стечаја рудника својом професионалношћу и стручношћу допринели изласку рудника из стечаја, а да се након изласка рудника из стечаја доводи нова управљачка гарнитура која стратешким видом мобинга приморава искусне инжењере да откажу уговоре о раду и напусте рудник; да је присутна опасност од отпадних вода из јаловишта и јаме која се спаја са водом из таложника

и да се свакодневно загађују водотокови низводно, те да може доћи до еколошке катастрофе по ширу околину; да многи акти и правилници предузећа нису у складу са законом. Тужилац се дана 02.12.2020. године обратио господину ВВ у вези понуда за лабораторију, али и указује да је тражио састанак због губитка сребра, око проблема са квалитетом олова и изразио сумњу у резултате јаловине од 04.10.2020. године, те да у свесци постоје двојне вредности ове јаловине. Одлуком број 3206 од 31.12.2020. године директор туженог је покренуо поступак усклађивања унутрашње организације и систематизације послова друштва са промењеним условима рада и пословања који су резултат великих инвестиционих активности. Поступак подразумева промене важећих нормативних аката и то Правилника о организацији и систематизацији послова, Правилника о раду и Правилника о нормама, па наређује руководиоцима сектора да дају своје предлоге и захтеве. У образложењу ове одлуке су наведени разлози за овакву одлуку који подразумевају предузета инвестициона улагања у разне делове рудника, па се наводи закључак да постојећа организација и систематизација није функционална, односно да новостворени услови за рад захтевају промену броја запослених и квалификационе структуре. Наведена одлука донета је на основу одлуке Скупштине друштва, тј. туженог, а одлука је од истог дана и садржински иста са невереном одлуком директора. Правилником о организацији и систематизацији послова туженог број ... од 22.01.2021. године предвиђено више радних места са VII степеном стручне спреме, рударске струке, као што су: Саветник директора, 1 извршилац; Руководилац сектора Биз и Ппз, 1 извршилац; Технички директор, 1 извршилац; Руководилац одељења за истражно бушење, 1 извршилац; Управник јаме, 1 извршилац; Главни пројектант/рударски инжењер, 1 извршилац; Инжењер за вентилацију и техничку припрему, 2 извршиоца; Инжењер за рударска мерења, 1 извршилац; Инжењер за производњу, 2 извршиоца; Асистент управника за извоз, транспорт и рудску инфраструктуру, 1 извршилац; Руководилац флотације, 1 извршилац. За сва наведена радна места било је највише предвиђено радно искуство до 5 година, и само је за Руководиоца флотације било предвиђен смер ПМС, док за остала места није. Истим правилником, чланом 5, и даље је предвиђен Технички сектор у оквиру којег има више служби, између осталог и Служба за лабораторијска испитивања која има само једно одељење, Одељење хемијских анализа. Лице за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања ММ је 13.01.2021. године обавестио тужиоца у вези поднеска који је доставио имејлом, а на основу правилника о поступку унутрашњег узбуњивања бр. ... од 06.10.2015. године да ли жели да открије свој идентитет у поступку који се покреће, а упозорио је тужиоца и на давање лажног исказа. Тужилац је на наведени допис одговорио да се не противи откривању идентитета. Лице за пријем информација и вођење поступка унутрашњег узбуњивања ММ се 13.01.2021. године обратио Служби за безбедност и заштиту здравља, којим тражи да се у вези пријема информације о узбуњивању предузму све расположиве радње и мере у циљу отклањања неправилности, али поводом наведеног нису предузете радње од стране туженог као послодавца. Тужилац се дана 14.01.2021. године обратио техничком директору НН, и између осталог, указао да постоји сумња да се резултати хемијских анализа штелују и договарају на релацији флотација – лабораторија, и дао је приказ лабораторијских анализа. Тужиоцу је дана 04.02.2021. године достављено обавештење број .... од 01.02.2021. године којим се обавештава да у новој систематизацији нема предвиђеног радног места које је он до сада обављао и да ће бити покренут поступак за случај када због организационих промена престане потреба за обављањем одређених послова. Поред тужиоца, још четрнаесторо запослених примило је обавештење исте садржине, али се ради о лицима који нису били рударски инжењери, већ су обављали послове хигијеничара, кафе куварице, магацинског радника, референт за правна питања и нису обављали послове у оквиру Службе за

лабораторијска испитивања – Одељење за развој технологије ПМС. Тужилац се обратио и Генералном директору рекламацијом од бр. .... од 26.03.2021. године, у којој је између осталог навео и да се врши мобинг и шиканирање, јер је он унутрашњи узбуњивач, и указивао на околност укидања његовог радног места Унутрашњом систематизацијом. Лице за ЗЖС и УО, ВВ је сачинила допис поводом дописа узбуњивача везано за квалитет отпадних вода и јаловишта, који не садржи потпис ни датум, у којем наводи да тужени поседује извештаје о испитивању вода, те да сви испитивани узорци одговарају свим физичко – хемијским и микробиолошким параметрима. У том допису је напоменуто да отпадна вода из јаме се не спаја са водом из таложника, већ таложници служе као механички пречишћивачи отпадних јамских вода. Тужилац је поднео пријаву против туженог Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Инспекторат за рад Врање, којим указује да трпи страхан мобинг и шиканирање јер је унутрашњи узбуњивач, те да уместо да добије информацију у вези са узбуњивање уручено му је обавештење да му је радно место укинато и да су се стекли услови за проглашење технолошког вишка, да није распоређен на друго радно место, а има стручну спрему дипломираног рударског инжењера па позива на контролу фирме. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, инспекторат за рад је дописом од 11.03.2021. године обавестио тужиоца по информацијама у вези са узбуњивањем, којим потврђује да је тужилац 25.02.2021. године доставио пријаву тој инспекцији против туженог и да је тужени према њему предузео штетну радњу, па га инспекција упућује на судски поступак. Решењем туженог бр. ... од ..... године тужиоцу је отказан уговор о раду бр. .... од 01.07.2016. године измењен Анексом I бр. ... од .... године, Анексом II бр. ...од .... године и Анекс III бр. ... од ...године, а у изреци решења као разлог отказа је наведено: „због тога што је услед организационих промена престала потреба за обављањем послова које је запослени обављао по уговору о раду, а код послодавца му се не може обезбедити обављање других одговарајућих послова или оспособљавање за рад на другим пословима, нити упућивање на рад код другог послодавца.“ У образложењу решења наведено је да је потреба за обављањем послова на којима је тужилац био распоређен престала због укидања послова самосталног истраживача у ПМС у Техничком сектору – Служби за лабораторијска испитивања – Одељење за развој технологије ПМС. Потом су дати разлози да је новим Правилником о организацији и систематизацији послова у Техничком сектору – Служби за лабораторијска испитивања брисано је Одељење за развој технологије ПМС, па самим тим и послови самосталног истраживача, а не предвиђа послове истраживања и развоја технологије за ПМС, јер се друштво определило искључиво за експлоатацију руда, а други послови се уступају другим привредним субјектима, па је престала потреба за 15 радника. У образложењу је наведено да је тужилац предложио да буде распоређен на другим пословима, али такав захтев није удовољен јер код туженог не постоји потреба за обављањем послова рударског инжењера за припрему минералних сировина. Тужилац је незапослено лице од 31.03.2021. године. Саслушањем тужиоца утврђено је да је он тада генералном директору ЗФФ, након 5-6 месеци од потписивања Анекса уговора о раду, када је приметио да имају проблем на јаловишту, усмено пријавио проблем са таложницима, а подсетио га је и на проблем са јаловиштем, где му је он опет рекао „добро решићемо то“ и ништа се није решило. Потом га је обавестио да постоји незадовољство радника везано за плату, да се умањује, да се не исплаћује по закону, на шта је одговор био да се зарада исплаћује по закону. Урадио је трећу иновацију и послао је мејлом генералном директору, након чега је закључио да га генерални директор бојкотије па је почео и да не разговара са њим. Остали запослени су се бојали и бежали од њега. Случајно је видео истакнут Правилник на огласној табли али само прву страну и није могао да има увид у систематизацију радних места. Тужилац је навео и да су наступиле су штетне последице је је дошло до урушења планине Бесна

Кобила и стварање кратера, дошло је до делимичног рушења бране, изливање јаловине. Посебно је посведочио да је једини дипломирани инжењер рударства који је проглашен технолошким вишком и то повезује са чињеницом да је узбуњивач. Сведок ЦЦ, је посведочио да је неправилности које су биле на дробилици пријављивао тужиоцу, као руководиоцу, и он је предузимао мере да се то реши. Након тога негде око 2017 – 2018. године, радници који су долазили са јаловишта су говорили да су у опасности да се јама излива у Корбевачку реку, па су се договорили са тужиоцем да подносе кривичне пријаве у вези тога. Претходно су се обраћали директорима што писмено што усмено. У једној прилици га је позвао власник на разговор, ком разговору је присуствовао и директор ЦЦ, и казао му да разговара са тужиоцем да престане да пише или ће они да га најуре са посла. Правилници туженог су више пута мењани и на огласну таблу је стављана само прва страна Правилника, а не цео, тако да нису знали садржину. У периоду када је тужилац добио отказ, код туженог су дошла да раде два инжињера. Познато му је да је било изливања јаловишта у реку 2021. године. Сведок ВВ посведочио је да му је познато да се тужилац обраћао надлежнима, јер имају свакодневно састанке и указивао је на неправилности. Приметио је да су цеви у јаловишту од флотације према јаловишту оштећене, уписао је то у сменски дневник и мисли да је то било у мају месецу ове године, те је пријавио надзорнику. Ништа није предузето, па је у септембру месецу исцурела велика количина материјала. Изливања је констатовала инспекција, али не зна исход тога јер је његова дужност само да обиђе и пријави. Посведочио је и то да постоји „дивља брана“ саграђена ручно и то су они радили да не би дошло до изливања јаловишта, али је ипак долазило до изливања у локалну реку. Има сазнања да има урушавања на планини Бесна Кобила јер борави на планини. Њега су лично позивали на разговор са адвокатом ГГ и управником флотације РР, где су му говорили да ради против фирме и претили му отказом јер је на интернету поставио снимак јаловишта. Након тог разговора смењен је са свог радног места и ради сада као радник на јаловишту. Сведок ФФ, посведочио је да постоје неправилности у раду, да се обраћао претпостављенима, што се испоставило тачним. Експертиза се није радила до 2021. године, а са овом експертизом се доказало да су одступања велика на шта је тужилац указивао. Тужилац је радио у чајној кухињи обзиром да се лабораторија реновирала од 2018. године и у тој кухињи није била камера, а касније је постављена док је још тужилац радио ту. Сведок РР, у свом исказу је навео да када су радили нову систематизацију сва радна места су била заузета, јер стипендирају студенте – рударске инжењере, једног из области ПМС-а, док је тужилац имао ужу специјалност – прераду руде, а не и откопавање. Посведочио је да је тужилац као и други радници писао и обраћао се разним државним органима. Није било могућности да се услед својих квалификација тужилац премести на друго радно место, те је предложен технолошким вишком. Тужилац је добио једну врсту награде у новчаном износу. Сведок ЖЖ је приликом саслушања навео да сматра да оно због чега је тужилац узбуњивао се испоставило да је све тачно, пропао је ходник на 5. хоризонту, излило се јаловиште, и мештани села Корбевац су се жалили у општини због тог изливања. Његово је мишљење да тужиоца послодавац није требао да прогласи технолошким вишком, јер је био проглашен за доброг стручњака и изменио је линију тако што је постављена нова, а захваљујући његовом знању. Због ове линије је добио и награду од стране послодавца. Са новом линијом побољшана је производња и квалитет производа. Из достављених извода са портала „Глас пресс” од 11.02.2019. године утврђено је да је објављен текст о загађењу Корбевачке реке водом оловно сиве – црне боје, где се изражава сумња мештана да је инцидент изазван пуштањем воде из акумулације јаловине предметног рудника. Према туженом као окривљеном и према генералном директору ХХ и директору НН био је поднет оптужни предлог Привредном суду у Лесковцу за привредни преступ из члана 40 став 1 тачка 2 и

став 2 Закона о процени утицаја на животну средину, јер у временском периоду од јануара до октобра 2018. године нису спровели мере за спречавање, смањење и отклањање штетних утицаја на животну средину. Увидом у списе предмета Основног суда у Врању П1 ... утврђено је да је тужилац поднео тужбу против туженог .... године, ради поништаја одлуке о отказу уговора о раду. У реферату тужбе тужилац је наводио разлоге због којих сматра да је донето решење незаконито позивајући се на правилнике на основу којих је то решење донето а који су незаконити, што није тражена сагласност Синдиката и цео поступак везано за технолошки вишак, као и на нелогичност да се тужиоцу који има највиши степен стручне спреме и да је он један од двојице дипломираних рударских инжењера смера за ПМС се проглашава технолошким вишком. У тужби тужилац наводи као разлог за више пута анексирање уговора о раду и то број 2 и број 3, јер је тужилац извршио унутрашње узбуњивање. Међутим, тужилац у тужби не наводи да је узбуњивање разлог за отказ уговора о раду проглашењем технолошким вишком. На припремном рочишту 31.08.2021. године тужилац такође не истиче узбуњивање као разлог проглашења технолошким вишком, већ истиче друге разлоге због којих сматра да је решење незаконито. Тек у поднеску од 08.09.2021. године, тужилац истиче наводе у вези узбуњивања у контексту отказа уговора о раду.

Код овако утврђеног чињеничног стања, Апелациони суд је нашао да је тужбени захтев тужиоца основан, из следећих разлога:

Одредбом члана 2 став 1 тачка 1 Закона о заштити узбуњивача прописано је да је „узбуњивање” откривање информације о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера; према тачки 2 истог члана „узбуњивач” је физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем, али и са другим пословима, ближе наведеним у тој одредби.

Одредбом члана 12 Закона о заштити узбуњивача одређено је да узбуњивање може бити унутрашње, спољашње или узбуњивање јавности. Унутрашње узбуњивање је откривање информације послодавцу. Спољашње узбуњивање је откривање информације овлашћеном органу. Узбуњивање јавности је откривање информације средствима јавног информисања, путем интернета, на јавним скуповима или на други начин којим се обавештење може учинити доступним јавности.

Одредбом члана 13 Закона о заштити узбуњивача регулисано је да информација садржи податке о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и податке ради спречавања штете великих размера.

Одредбом члана 14 Закона о заштити узбуњивача предвиђено је да је послодавац дужан да, у оквиру својих овлашћења, предузме мере ради отклањања утврђених неправилности у вези са информацијом. Послодавац је дужан да, у оквиру својих овлашћења, заштити узбуњивача од штетне радње, као и да предузме неопходне мере ради обустављања штетне радње и отклањања последица штетне радње.

Одредбом члана 21 став Закона о заштити узбуњивача регулисано је да послодавац не сме чињењем или нечињењем да стави узбуњивача у неповољнији положај у вези са узбуњивањем, па су побројани случајеви, а под тачком 8 регулисано је престанак радног односа.

Одредбом члана 22 Закона о заштити узбуњивача прописано је да у случајевима наношења штете због узбуњивања, узбуњивач има право на накнаду штете, у складу са законом који уређује облигационе односе.

Одредбом члана 26 став 1 Закона о заштити узбуњивача одређено је да се тужбом за заштиту у вези са узбуњивањем може се тражити: 1) утврђење да је према узбуњивачу предузета штетна радња; 2) забрана вршења и понављања штетне радње; 3) уклањање последица штетне радње; 4) накнада материјалне и нематеријалне штете; 5) објављивање пресуде донете по тужби поднетој из разлога предвиђених у тачки 1) до 4) овог става у средствима јавног информисања, о трошку туженог. Према ставу 2 истог члана тужбом из става 1 овог члана не може се побијати законитост појединачног акта послодавца којим је решавано о правима, обавезама и одговорностима запосленог по основу рада.

Одредбом члана 27 став 1 Закона о заштити узбуњивача предвиђено је да у тужби за оцену законитости појединачног акта послодавца којим је решавано о правима, обавезама и одговорности узбуњивача по основу рада, по посебним прописима, узбуњивач може истаћи навод да појединачни акт послодавца представља штетну радњу у вези са узбуњивањем. Према ставу 2 навод из става 1 овог члана може се истаћи у тужби или на припремном рочишту, а после тога само ако подносилац навода учини вероватним да без своје кривице није могао да раније изнесе тај навод. У посебном поступку суд оцењује основаност навода да појединачни акт послодавца представља штетну радњу у вези са узбуњивањем, у складу са овим законом.

Одредбом члана 29 Закона о заштити узбуњивача предвиђено је да ако је у току поступка тужилац учинио вероватним да је према њему предузета штетна радња у вези са узбуњивањем, на туженом је терет доказивања да штетна радња није у узрочној вези са узбуњивањем.

Одредбом члана 200 Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ” број 29/1978, 39/1985, 45/89 – одлука УСЈ и 57/1989, „Службени лист СРЈ” број 31/1993 и „Службени лист СЦГ” број 1/2003 – Уставна повеља и „Службени гласник РС” број 18/2020), у даљем тексту: ЗОО, предвиђено је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Према ставу 2 приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Из цитираних одредби произилази да када једно лице открије информацију о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера, на тај начин је извршено узбуњивање и то лице је постало узбуњивач, без обзира коју врсту узбуњивања је извршило. У случају узбуњивања, послодавац је дужан да то лице заштити од шетних последица, при чему је изричито прописано да такво лице не сме бити стављено у неповољан положај због узбуњивања, а нарочито у случају престанка радног односа. Узбуњивач своје право може штитити у

судском поступку тужбом за заштиту у вези са узбуњивањем која се подноси вишем суду, или у поступку по тужби за оцену законитости појединачног акта послодавца, која се подноси основном суду и води радни спор. На овај начин тенденција законодавца је била да се у вези са узбуњивањем не воде два поступка, јер би то довело до правне несигурности уколико би два различита суда донела различите одлуке поводом истог питања. Стога је заштита у вези са узбуњивањем у посебном поступку, то јест у радном спору, условљена тиме да узбуњивач у тужби или најкасније на припремном рочишту укаже да појединачни акт послодавца представља штетну радњу у вези са узбуњивањем. Након тога настаје преклузија за оцену законитости појединачног акта због узбуњивања и у радном спору основни суд може ценити законитост појединачног акта из других разлога, а не у вези са узбуњивањем. Поступак пред вишим судом се води са циљем превенције, да се утврди да радња предузета према узбуњивачу представља штетну, да се забрани за убудуће да се на тај начин врши штетна радња и да се накнади штета, будући да се у поступку пред вишим судом не цени законитост појединачног акта. У поступку за заштиту узбуњивача тужилац само треба да учини вероватним да је према њему предузета штетна радња у вези са узбуњивањем, док је на туженом терет доказивања да штетна радња није у узрочној вези са узбуњивањем.

Имајући у виду наведено, а примењено на утврђено чињенично стање, произилази да тужилац јесте узбуњивач и да јесте извршио узбуњивање, између осталог и унутрашње узбуњивање, у смислу цитираних одредби члана 2 и члана 12 Закона о заштити узбуњивача. Он је то учинио тако што је лицу које одређено за узбуњивање ББ поднео информацију дана 09.04.2019. године и 29.12.2020. године, којима је указао на кршење прописа у вези смањења зарада, заштите живота и здравља радника, сигурносне мере, довођења нестручног кадра, опасност од отпадних вода из јаловишта и јаме, постојање потенцијалне еколошке катастрофе, на начин ближе утврђен чињеничним стањем. Тужилац је и својим надређенима указивао на кршење прописа и потенцијалне еколошке катастрофе и то сада пок. директору НН, затим господину ММ, техничком директору ИИ и генералном директору.

Тужилац јесте учинио вероватним да је према њему предузета штетна радња, отказ уговора о раду, у вези са узбуњивањем, применом члана 29 Закона о заштити узбуњивача. Наиме, из исказа саслушаних сведока произилази да је још директор ШШ утицао на њих и тужиоца да „престане да пише или ће они да га најуре са посла“. Потом су тужиоцу стално мењана радна места, а убрзо након последњег дописа тужиоцу надређенима и другог унутрашњег узбуњивања, њему је отказан уговор о раду и то тако што је његово радно место укинато Правилником о организацији и систематизацији послова од 22.01.2021. године које је било предвиђено у оквиру Техничког сектора, док је Служба за лабораторијска испитивања са једним одељењем, Одељење хемијских анализа, остала.

На туженом је био терет доказивања да отказ уговора о раду није у вези са узбуњивањем, сагласно члану 29 Закона о заштити узбуњивача. По осени Апелационог суда тужени то није доказао. Наиме, тужени се бранио тиме да су донете одлуке директора и скупштине и да је установљен нови процес рада и нове потребе. Међутим, у ситуацији када је тужени укинуо не цео сектор где је радио тужилац, већ само његово радно место, будући да је у оквиру Техничког сектора остала Служба за лабораторијска испитивања и Одељење хемијских анализа, а нису пружени докази зашто је за то радно место престала потреба, становиште је овог суда да тужени није доказао да одлука о укидању радног места на којем је радио тужилац није била у вези са узбуњивањем. Наводи туженог да

тузилац није једни коме је отказан уговор о раду као последица организационих промена не може се прихватити као доказ да отказ у случају тужиоца није последица узбуњивања. Наиме, осталих четрнаесторо запослених за које је такође покренут поступак отказа уговора о раду када и тужиоцу, нису били рударски инжењери, већ су обављали послове хигијеничара, кафе куварице, магационери и слично и ове послове нису обављали у оквиру Одељења за развој технологија за ПМС, које је укинута, већ других одељења. Шта више, за обављање неких од ових послова достављен је уговор о пословно – техничкој сарадњи од 12.02.2021. године између туженог и „...” доо Јагодина, којим се поверавају се послови исхране, ресторана, хигијене и обезбеђења наведеној фирми, док није пружен доказ ко ће обављати послове радног места тужиоца које је укинута. Тузилац је једини рударски инжењер коме је отказан уговор о раду као последица организационих промена код туженог који управо врши ову претежну делатност, па је на овај начин повређен принцип из члана 21 Закона о заштити узбуњивача јер је тузилац стављен у неравноправнији положај у односу на остала лица исте струке, јер ниједном другом инжењеру уговор није отказан, нити његово радно место укинута. Такође, новом Правилнику о систематизацији радних места од 22.01.2021. године, било је предвиђено више радних места за VII степен стручне спреме рударске струке, за нека и са више од 1 извршиоца, без посебног смера, сем за Руководиоца флотације, а тузилац је и предложио да буде распоређен на друго одговарајуће радно место. Тужени није пружио доказе зашто тужиоца није могао да распореди на друго радно место, односно да су сва радна места била попуњена, како се о томе изјашњавао сведок НН. Наведени разлог да тужени стипендира студенте – рударске инжењере, није прихватљиво образложење, будући да је тузилац лице које има радно искуство од 2010. године код туженог, па нису пружени докази зашто би тек завршени студенти имали предност у запошљавању у односу на тужиоца. Ово посебно имајући у виду да је тужени више пута мењао радно место тужиоцу, па је он радио и као Пословођа Флотације, као Руководилац флотације и као Самостални аналитичар, што значи да је он обављао различите послове код туженог, па самим тим укидање радног места Самостални истраживач за ПМС не значи нужно да тузилац не би могао да обавља и друге послове из своје струке. Нарочито околност на коју су сведоци указали да у време када је тужиоцу отказан уговор о раду, тужени је запослио два нова инжењера, указује да је тужени имао потребу за запосленима рударске струке, али тужени није доказао зашто се запошљавају нова лица уколико са истом стручном спремом има постојећег кадра, то јест тужиоца, при чињеници да је тузилац више пута унапређивао процес производње код туженог и да за то био награђен. Не може се очекивати да ће послодавац у образложењу своје одлуке о отказу уговора о раду навести да је последица отказа узбуњивања, као експлицитни доказ о томе, већ се вероватност ове намере утврђује посредно, оценом свих околности случаја, што је према становишту Апелационог суда тузилац учинио вероватним, а тужени није доказао да отказ није у вези са узбуњивањем.

Из наведеног следи да је према тужиоцу предузета штетна радња јер му је отказан уговор о раду и да је та штетна радња у вези са узбуњивањем. Како је овакво поступање према узбуњивачу забрањено, јер он не може трпети штетне последице, то је његов тужбени захтев усвојен. Наиме, узбуњивач својом активношћу, изношењем информације штити општи интерес, јер указује на одређене пропусте због којим може настати штета за живот и здравље људи, животну средину и целу заједницу, и на тај начин може превенирати настанак штетних последица, у случају да се оне отклоне. Тузилац је управо учинио наведено, јер су сведоци потврдили да су се његове информације учиниле тачним, дошло је до изливања отпадних вода у реку, о чему су и новине писале, и до пада јаме. Такође, усвојен је и захтев да се овакво понашање према тужиоцу забрани за убудуће, као

општа превенција предвиђена законом, и да се надокнади штета.

Из садржине тужбе, поднесака и навода током поступка, као и из саслушања тужиоца произилази да он тражи надокнада штете због повреде части и угледа, па се не може прихватити становиште првостепеног суда да је тужба неразумљива у овом делу, само зато што у тужбеном захтеву овај вид нематеријалне штете није наведен. При утврђивању висине штете узете су у обзир све околности, а то су послови које је тужилац обављао, окружење у коме је тужилац радио, однос туженог и других радника према њему после откривања информација и слично. Апелациони суд је посебно имао у виду исказ тужиоца и чињеницу колико је њега погодила штетна радња, изјашњавајући се да је он био иноватор, да је добио награду, да је доживео повреду на раду и да му је здравље тешко нарушено, да је он био ментор ономе ко је остао да ради, да су му радно место више пута мењали, да су остали запослени њега избегавали након узбуњивања. Такође сведоци су се изјашњавали да је лабораторија у којој је тужилац радио у стави била чајна кухиња и да су након пријава тужиоца ту поставили камере. Из наведеног следи закључак да је част и углед тужиоца повређен на овај начин јер је он осрамоћен зато што му је отказан уговор о раду као технолошком вишку што практично значи да за његовим радом више нема потребе, а он је управо рударски инжењер који је радио у рударском предузећу и који је процес рада тог предузећа иновирао и једини је рударски инжењер за чијим радом више нема потребе. Тужилац није предузео радњу за коју није био овлашћен, будући да је узбуњивање законом дозвољено, а суштински је због тога претрпео штетне последице отказом уговора о раду. Стога накнада у износу од 80.000,00 динара представља сатисфакцију тужиоцу за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа услед отказа уговора о раду као последице узбуњивања, сагласно одредби члана 200 ЗОО. Призната је и камата на досуђени износ почев од дана првостепеног пресуђења, сагласно одредби члана 277, 186 и 189 ЗОО.

Не може се прихватити становиште првостепеног суда да је захтев неоснован зато што је тужилац истакао навод у посебном поступку, то јест у радном спору који се води пред основним судом у Врању III .... Наиме, навод да је отказ последица узбуњивања није истакнут у тужби ни на припремном рочишту, већ тек у поднеску од .... године. Тужилац је поступак за заштиту узбуњивача покренуо дана .... године и управо тај отказ означио као штетну радњу, што значи да није доказао зашто раније у радном спору тај навод није могао учинити, то јест у тужби од .... године и на припремном рочишту дана ..... године. У тужби је истакнут навод да је последица Анекса била узбуњивање, а не последица отказа. Следом реченог произилази да је наступила преклузија истицањем навода о узбуњивању као узроку отказа у радном спору у поднеску од 08.09.2021. године, па се не воде два поступка за заштиту узбуњивача, већ само један.

Другостепени суд је ценио и остале жалбене наводе, али налази да нису од утицаја на правилност и законитост побијане одлуке.

Одлучујући о трошковима поступка првостепени суд је имао у виду да је тужилац успео са захтевом, применом одредби члана 153 став 1 ЗПП, па су му признати потребни трошкови, сагласно одредби члана 154 ЗПП. Тужиоцу су трошкови првостепеног поступка одмерени сагласно Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС” број 43/2023) и Закона о судским таксама („Службени гласник РС” број 28/1994, ...106/2015 и 95/2018) на следећи начин: на име састава тужбе и три образложена поднеска од стране адвоката износ од по 24.750,00 динара; за заступање на дванаест одржаних рочишта износ од по 29.000,00 динара; за приступ на шест

неодржаних рочишта износ од по 16.875,00 динара; за састав жалбе од 05.12.2023. године износ од 49.500,00 динара; на име таксе за тужбу, жалбу и првостепену пресуду износ од по 5.100,00 динара. Трошкови другостепеног поступка одмерени суд у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС” број 43/2023 и 56/2025) и то: за састав жалбе од 11.03.2025. године износ од 55.000,00 динара, на име таксе за жалбу и другостепену одлуку износ од по 5.100,00 динара, за заступање на два одржана рочишта износ од по 32.500,00 динара, за приступ једном неодржаном рочишту износ од 18.750,00 динара, на име путних трошкова за три доласка износ од по 8.000,00 динара (укупно 24.000,00 динара). Из наведеног је обавезан тужени да тужиоцу надокнади укупан износ трошкова од што све износи 786.000,00 динара, а призната је и законска затезна камата од дана извршности пресуде до исплате.

Тужиоцу нису признати трошкови првостепеног поступка по Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС” број 43/2023 и 56/2025) јер су они већ били опредељени по ранијој тарифи на рочишту на којем је закључена главна расправа, а све применом одредбе члана 163 став 3 ЗПП. Нису признати и трошкови за једно неодржано рочиште јер оно није држано кривицом тужиоца, као и на име састава осталих поднесака јер су наводи у тим поднесцима већ били изнети, а преосталим поднесцима су само достављени докази. Такође, нису признати ни трошкови поводом предлога за одређивање привремених мера јер тужилац у тим поступцима није успео.

На основу свега наведеног одлучено је као у изреци, на основу овлашћења из члана 387 став 1 тачка 6 ЗПП.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 13.10.2025. године, 7Гж-уз 5/2025

**Председник већа – судија известилац
Ана Лукић Видојковић**